

Westerling,
toom u in

De wereld heeft meer dan ooit een goed draaiende financiële regelgeving nodig. Tenminste, als we een wereldwijd geïntegreerd financieel systeem het nastreven waard vinden. Het systeem overboord gooien zou ons economisch flink wat kosten. De crisis toont dat niet of slecht geregeerde financiële activiteiten snel ontsporen. De coördinatie tussen de verschillende rechtsgebieden gebeurt niet vanzelf, en de zeer technische aard van financieel beleid vraagt gespecialiseerde instellingen. Daarom zijn globale financiële autoriteiten zo belangrijk voor de toekomst.

Die autoriteiten vormen geen homogene groep, maar omvatten minstens de Financial Stability Board (FSB) - de koepel van een aantal nationale en internationale instellingen - en de tien FSB-leden die niet verbonden zijn aan een bepaald land of gebied. Het gaat om de Bank voor Internationale Betalingen (BIS) in Genève, vier andere groepen waarvan het secretariaat zich bij de BIS bevindt, de International Accounting Standards Board (IASB) in Londen, de International Organisation of Securities Commissions (IOSCO) in Madrid, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) in Parijs, het Internationaal Monetair Fonds (IMF) en de Wereldbank, beide in Washington gelegen.

Al die instellingen dateren van de 20ste eeuw, toen Europa en de VS de financiële wereld domineerden. Maar we leven vandaag in een andere wereld. Als je de waarde van grote beursgenoteerde bedrijven optelt, wegen opkomende landen vandaag meer dan Europa. En de crisis versnelt die verschuiving alleen maar.

Dat leidt tot een groeiende discrepantie tussen het financiële landschap en de autoriteiten die geacht worden dat te overzien. Het klopt dat het lidmaatschap van de bovenstaande instellingen is uitgebreid met de grote opkomende landen. Maar in slechts één instelling (de OESO) komt de baas daar vandaag. Bij de zeven instellingen met een permanente niet-uitvoerende voorzitter is die positie in handen van een westerling.

Niettemin moeten westerlingen beseffen dat het in hun eigen belang is enkele van die posities op te geven. Elke nieuwe internationale instelling zou haar hoofdkwartier buiten het Westen moeten krijgen. En minstens in een overgangperiode zouden niet-westerse kandidaten de voorkeur moeten krijgen als directeur of voorzitter van globale financiële autoriteiten. De nieuwe aanstellingen bij de FSB volgende maand en die bij de Wereldbank volgend jaar: een niet-westerling, alstublieft. Ook dat is succes niet gegarandeerd. Maar zonder een nieuw evenwicht zijn de globale instellingen veroordeeld tot geleidelijke irrelevantie. Dat zou pas een verlies zijn voor de wereld.

■ Nicolas Véron is senior fellow bij de Brusselse denktank Bruegel en visiting fellow aan het Peterson Institute for International Economics in Washington.

Nieuwe instellingen zouden hun hoofdkwartier niet in het Westen mogen krijgen.

Bankiers en politici moeten de toekomst terugverdienen

De verontwaardiging van de 'indignados' over de bankiers is terecht. Maar het probleem is breder dan dat. De vertrouwenscrisis is mee veroorzaakt door iedereen die andersmans geld beheert. En onder die categorie valt ook de overheid.

Van Times Square tot het Jubelpark in Brussel, van de toendra in Alaska tot het plein voor de London Stock Exchange: overal ter wereld komen 'indignados' op straat. Ze zijn verontwaardigd over bankiers die opnieuw moeten worden gered, sommigen zelfs over het kapitalisme zelf.

De verontwaardiging is terecht. Alleen is het niet eenvoudig te zeggen wat in de plaats komt van het systeem waarvan ongeveer iedereen ter wereld moet erkennen dat het niet naar behoren werkt. Het is immers aartsmoeilijk iets beters te vinden. Dat bleek al tijdens de antiglobalistische marsen eind jaren negentig. Het bleek ook vier jaar geleden, toen ook werd betoogd tegen het financieel systeem. Op een van de spandoeken stond de slogan die het toen allemaal samenvatte en dat nog steeds doet: 'Capitalism should be replaced by something nicer'.

De vraag is wat dat leukere alternatief moet worden. Hoe groot de verontwaardiging ook mag zijn, we kunnen de dingen maar beter maken door eerst nuchter te bekijken wat de voorbije jaren precies verkeerd is gelopen. Die denkoefening leidt ons naar twee verantwoordelijken: bankiers en politici.

Het waren namelijk Wall Street-bankiers die hypotheekleningen sluw vermoeden als iets wat als even veilig werd beschouwd als staatsobligaties. Maar economen als Raghuram Rajan hebben erop gewezen dat Wall Street zich niet toevallig op de huizenmarkt heeft gestort. De Amerikaanse politiek slaagt er al decennia niet in het basisonderwijs naar een degelijk niveau te tillen, en compenseert dat door al jarenlang de veel te grote groep laaggeschoolden goedkope huizenleningen te geven, ook al kunnen ze die eigenlijk niet betalen.

Het waren Europese bankiers die te roekeloos waren en te veel Amerikaanse rommelkredieten opkochten of hun bank ombouwden tot een hefboomfonds dat met geleend geld werkte. Maar het was de Griekse regering die jarenlang over haar statistieken loog. Het was de Spaanse regering die de economie te sterk bouwde op een huizenboom die niet houdbaar was, in plaats van aan de concurrentiekracht te werken. Het zijn de marktenjongens van de pensioenfondsen die de Griekse staatsobligaties verkochten, waardoor het land op de rand van het bankroet kwam. Maar het is de Belgische overheid die zelf haar vergrijzingsprobleem niet heeft voorbereid. Het zijn bankiers én politici die de problemen hebben aangericht. Bij Dexia zaten ze zelfs samen om de tafel.

Nu hebben bankiers en politici iets gemeen. Beiden werken met andermans geld. Veel geld. Beiden zijn het gewoon begrotingen van miljarden op te maken, maar het geld is nooit van hen.

Dat maakt dat een van de krachtigste mechanismen van een economie niet kan werken: de onzichtbare hand zoals Adam Smith die zag. In de vaakst geciteerde passage van 'The Wealth of Nations' legt Smith uit dat de bakker zijn brood niet bakt uit liefdadigheid. Hij doet het uit eigen

belang, om winst te maken. Maar omdat hij expertise heeft in brood bakken, kan hij het goedkoper maken dan wanneer zijn klanten het zelf moeten maken. De bakker is blij met zijn winst, de klanten zijn blij met hun voordeel: goedkoop brood. De magie van de markt is arbeidsspecialisatie. Maak van je samenleving een samenleving van experts en laat hen vervolgens hun expertise met elkaar delen.

Wat opvalt aan de indignados, maar ook aan de vorige golven van verontwaardiging, zoals de antiglobalistische beweging, is dat vrijwel iedereen de vrije markt op het niveau van de bakker en de slager aanvaardt. Iedereen snapt het mechanisme. Iedereen erkent de expertise van de slager en het nut van de bakker. Niemand - of toch bijna niemand - heeft problemen met de vrije markt, als die maar op dorpsniveau gebeurt.

De echte discussie is er dus een van de grote systemen en gaat over de mensen die geld beheeren dat niet van hen is: bankiers, managers en politici. Sommigen willen die discussie uitklaren door terug te keren naar het dorpsniveau, door grenzen te sluiten en de hele wereld weer bevatbaar te maken. Dat is echter geen oplossing. Het draait de evolutie naar almaar meer expertise - of dat nu gaat over het maken van een iPad of het maken van zonnepanelen - terug.

EVALUEREN

Dé grote uitdaging wordt dus een systeem te bedenken waarin degenen die andermans geld beheeren dat verstandiger doen, geen overmatige risico's nemen en op lange termijn handelen. Dat wordt moeilijker dan we denken, maar het is de enige weg.

Dat het moeilijk is, bewijzen verkiezingen en de publicatie van kwartaalcijfers. Beide zijn onontbeerlijk om te evalueren of een politicus wel goed het land mee heeft bestuurd, en of de manager zijn of haar bedrijf efficiënt heeft geleid. Beide

Bart Haeck

- Is redacteur politiek & economie bij De Tijd.
- Vindt de misnoegdheid van de indignados terecht.
- Denkt dat het probleem alleen maar kon worden opgelost door iedereen die andersmans geld beheert meer af te rekenen op langetermijnprestaties.
- Vindt dat dat laatste zowel voor banken als voor de overheid geldt.

evaluatiemomenten hebben echter ongewilde gevolgen, omdat ze de beheerders van het land en de bedrijven onder druk zetten om op de eerstvolgende evaluatie goed te scoren, ten koste van later. Want later zal iemand anders hen opvolgen, en wat ze beheren, is toch niet van hen. Niet dat alle politici, bankiers en bedrijfsleiders cynische opportunisten zijn, maar de druk van de prestatie op korte termijn is groter dan die van de verre toekomst.

ROEKELOOS

Het gevolg zijn bankiers die snel geld verdienen met grote risico's die voor later zijn. Het gevolg is een federale regering die geen buffers heeft

aangelegd om de vergrijzingskosten voor te bereiden en een Vlaamse regering die dat kan maar niet wil. Beiden zijn roekeloos: de politicus door te snel te veel geld uit te geven, de bankier door te snel te veel risico te nemen. Sommigen zullen uiteraard wel aan de verre toekomst denken, maar het systeem waarin ze werken, moedigt hen daar niet toe aan.

De oplossing vinden is moeilijk, al is een hervorming van het bonussysteem een belangrijke eerste stap. Het getuigt van een compleet foute aanmoediging om roekeloze dingen te doen als een manager bij zijn aantreden een 'golden hello' krijgt, vervolgens bonussen op de kortetermijnwinsten en vervolgens een gouden handdruk als hij moet vertrekken.

Maar het zal complexer zijn dan dat. We moeten een systeem vinden om de lange termijn weer in het systeem in te voeren. Dat kan door bonussen pas na enkele jaren uit te betalen. Misschien is het een idee om ook beperkte 'malussen' in te voeren, zodat er meer voorzichtigheid en een soort aansprakelijkheid in het systeem wordt gebracht. Maar ook de politiek kan best wat meer langetermijnvisie gebruiken, wat misschien kan door grote richtlijnen voor het sociaal-economisch en begrotingsbeleid in de grondwet in te schrijven.

MANKEPOTEN

Verandering is nodig, omdat onze twee grote systemen - de overheid en de markt - elkaar op dit moment ondersteunen als twee mankepotten die elkaar rechthouden. De markten dwingen de regeringen tot discipline, en de regeringen geven de banken stabiliteit. Ondertussen is de bevolking terecht misnoegd dat het allemaal zo ver is moeten komen. De enige oplossing is de aanmoediging om het langetermijndenken weer in het systeem in te schrijven, zowel voor de politiek als voor de banken.

De 'indignados' zijn misnoegd omdat ze vinden dat de toekomst is verknoeid. Als de overheid en de banken dat vertrouwen terugwillen, zullen ze zichzelf moeten verplichten weer aan de toekomst te denken.

Wat opvalt aan de indignados, is dat vrijwel iedereen de vrije markt op het niveau van de bakker en de slager aanvaardt.

GESPOT

BRUNO DE HAAS
COLUMNISTDE TIJD-REDACTIE SELECTEERT
ELKE DAG EEN OPMERKELIJKE
BUITENLANDSE OPINIE

Ik heb al betere goochelaars aan het werk gezien.

dat het vertrouwen in de Europese banken en overheden herstelt. Wat in twee jaar niet lukte, gaan ze in iets meer dan twee weken klaren. Bravo. Ik ben benieuwd welk konijn ze uit de hoge hoed toveren. De truc zou een enorme vergroting zijn van het Europese Financieel Stabiliteitsfonds. De uitdaging is dat zo te doen dat men geen last meer heeft van Duitse, Slowaakse en andere parlementen. Want wie al dacht dat beurskoersen irritant waren, kent de nukken van de volksvertegenwoordigers nog niet. Het is zo eenvoudig de euro te redden. Eerst doof je de seinen op de financiële markten. Daarna verstom je de democratie. Welkom in de nieuwe Sovjet-Unie.

■ Deze opinie is gespot in Het Financieel Dagblad.

DE OPINIE VAN
ZAK

NU AL DE VIERDE
BURGEMEESTER DIE
PLOTS MET DE LOTTO
BEGINT TE SPELEN

COLOFON DE TIJD

ADRES
Mediahuis, Havenlaan 85c, bus 309 1000 Brussel
Tel. +32 (0)2 4238.11;
op werkdagen van 8u30 tot 18u
ABONNEMENTEN & DISTRIBUTIE
Tel. 0800 55 150, fax +32 (0)2 454.28.32;
abo@tijd.be
REDACTIE
Tel. +32 (0)2 4238.40, Fax +32 (0)2 4238.35
Lezers: reacties@fd.be, Persberichten: persberichten@tijd.be, Opinie: opinie@tijd.be
REKENING
Mediahuis: 412-7058051-21
BTW-NUMMER
404.800.301

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:
SARA VILGERS

HAVENLAAN 85C, BUS 309, 1000 BRUSSEL

mediahuis

DE TIJD is een uitgave
van Mediahuis